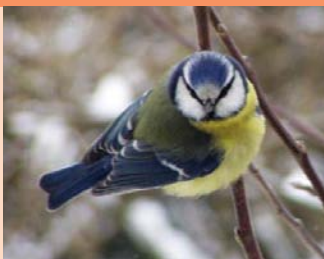

ŽIVOČICHOVÉ

Velké Bíteše a okolí

V zahradách žije řada druhů ptáků, které můžeme přilákat vhodně umístěnou ptáčí budkou nebo trochou krmení v zimě. Jsou to sýkora koňadra, sýkora modřínka, zvonek zelený, kos černý, stehlík obecný, budníček menší, konopka obecná, strnad obecný, pěnkava obecná, vrabec domácí a v zimě můžeme na krmítku obdivovat i dlaska tlustozobého. V parcích se na jaře v úpatí stromů hromadně vyhřívá ploštice ruměnice pospolná, běžně se setkáme s veverkou obecnou, hrdličkou zahradní, strakapoudem velkým.

sýkora modřínka

bělásek řeřichový

Na loukách asi nejvíce zaujmou denní motýli jako např. babočka sítkovaná, okáč zední, okáč bojínkový, vřetenušky, žlutásek řešetlákový, vzácněji otakárek fenyklový. Na jaře můžeme spatřit samečka bělásky řeřichového.

Mezi teplomilné druhy pronikající v posledních letech do oblasti Velké Bíteše patří kudlanka nábožná a křížák pruhovaný.

Z obratlovců, kteří žijí na loukách zaujme především slepýš křehký, ještěrka obecná vyhledávající výslunná místa, dále strnad obecný typický svým zpěvem ozývající se z vyvýšených míst. Ze savců jsou to krtek obecný, hraboš polní pronásledovaný lasicí kolčavou či lasicí hranostajem.

ještěrka obecná

Na křovinatých mezích je občas k zahlédnutí tuhyk obecný, v zimě drozd brávník, hojná je straka obecná.

svižník polní

Na písčitém podkladu v úvozech, na polních a lesních cestách se vyskytuje svižník polní. Slunná, kamenitá a suchá místa vyhledává saranče modrokřídlá.

Pole, louky a pastviny

Stejně jako na rostlinné i na živočišné společenstvo polí, luk a pastvin má značný vliv člověk. V době obdělávání polí a sklizně zasahuje do života zvířat poměrně radikálně. K typickým savcům polí, luk a pastvin patří zajíc polní, hraboš polní a rejsek obecný. Mezi ptáky patří koroptev polní a křepelka polní. Skřivan polní se vrací jako jeden z prvních tažných ptáků. Na vlhčích loukách, případně polích žijí čejky chocholaté. Často můžeme vidět kroužící káně lesní, motáka pochopa - hnízdícího v rákosinách nebo třepotavým letem vyznačující se poštolku obecnou. Kulturní step je osídlena četnými druhy bezobratlých. Na jejich zastoupení má vliv především pěstování monokultur různých plodin a agrotechnika.

křížák pruhovaný

Mnohem pestřejší a mnohotvárnější než fauna polí je soubor živočichů obývajících louky. Pestré složení rostlinstva se odráží i v rozmanitosti hmyzu a jiných bezobratlých, kteří toto společenstvo navštěvují nebo zde žijí po celý život. Patří k nim např. běžník kopretinový číhající v květech rostlin, všežravá kobylka zelená, saranče čárkovaná, černo-červeně zbarvená ploštice kněžice páskovaná, čmelák zemní, hrobařík obecný, páteříček - hojný na květech a křovinách, prástevník medvědí - noční motýl známý hnědými chlupatými housenkami.

Vydala:
Základní škola Velká Bíteš
Sadová 579
skola@zsbites.cz
www.zsbites.cz

v roce 2007

Texty a foto: Mgr. Pavel Holánek
Použité zdroje:
Chráněná území ČR Jihlavsko
Příroda ČR
Grafická úprava: Ing. Jan Chmelíček
Tisk: Protisk Velké Meziříčí
Náklad: 2500 ks

Tento projekt vznikl za finanční podpory kraje Vysočina

Podmínky jako jsou geografická poloha, podloží chudé na živiny a klimatické podmínky činí z oblasti Velké Bíteše a blízkého okolí území s průměrnou druhovou diverzitou fauny. Základ fauny tvoří především druhy vázané na lesní prostředí. Staletí trvající působení člověka na krajinu dalo vznik krajinnému rázu, v němž se střídají lesy, louky a pole s občasnou rozptýlenou zelení a vodstvem v podobě potoků, říček a rybníků.

Lesy

Druhotné jehličnaté lesy obývá celá řada druhů s nevyhraněnými stanovištními nároky jako jsou sýkory, králíček obecný, červenka obecná, hýl obecný, brhlík lesní, šoupálek krátkoprstý, budníček menší, pěnkava obecná, strakapoud velký, datel černý. Dále čížek lesní pohybující se v jehnech, sojka obecná známá svým varovným pokřikem, stržlík obecný vyskytující se často u vývratů, strží a potoků. Na jaře bývá slyšet sameček kukačky. Z dravců zde žije káně lesní, krahujec obecný a jestřáb lesní. Občas je možné u vody v lesích zahlédnout plachého čápa černého. Z nočních ptáků je zajímavý výskyt vzácnějšího výra velkého a puštíka obecného. Vlhká místa vyhledávají obojživelníci - skokan hnědý a ropucha obecná.

Ze savců je možné v lesích zastihnout několik druhů lovné zvěře, zejména srnce obecného a prase divoké. Z šelem obývá lesy lasice hranostaj, kuna lesní, jezevec lesní a liška obecná. Z drobných savců jsou to myšice lesní, rejsek obecný, vzácněji plíšek lískový. Požerky šišek prozradí veverku obecnou.

vyr velký

čáp černý

veverka obecná

Rybníky

střevlík fialový

Ve zdejších lesích se vyskytuje řada zástupců hmyzu. Např. mravenec lesní, lumek veliký, pilořitka velká, mšice korovnice smrková (ta způsobuje vznik drobných hálek na větvíčkách smrku). Z brouků zde žijí chrobák lesní, tesařík obecný, střevlík fialový, drab-

čtci, klikoroh borový, lýkožrout smrkový - hojný škůdce starších smrkových porostů. K motýlům, které můžeme pozorovat spíše na okrajích lesů a pasekách, patří např. perleťovec stříbropásek, lišaj borový, vzácně batolec duhový.

perleťovec stříbropásek

Vody a jejich okolí

Značná část vodních toků byla v minulosti regulována, čímž byly výrazně narušeny jejich biologické a ekologické funkce. Ze vzácnějších na stanoviště náročných druhů se vyskytují mřenka mramorovaná, střevle potoční, pstruh obecný potoční. Z obojživelníků se ve vodních tocích vyvíjí např. skokan hnědý a čím dál vzácnější mlok skvrnitý. Z ptáčích druhů vázaných na čisté rychle proudící vodní toky lze jmenovat ve zdejší oblasti poněkud výjimečné druhy jako ledňáček říční, skorec vodní, konipas horský. Ze savců se u vodních toků můžeme setkat s rejscem vodním, hryzcem vodním, nepůvodním druhem – ondatrou pižmovou. Z bezobratlých živočichů žijících v potocích pod kameny jsou to blešivci, larvy jepic a chrostíků, v čistých vodách ploštěnka potoční. Výskyt pijavek a nitěnek může naopak ukazovat na znečištění způsobené zvýšeným množstvím živin. Ve starých vrbách v okolí vod se vyvíjí larvy kově zbarveného tesaříka pižmového.

tesařík pižmový

Vodní plochy mají klíčový význam pro rozmnožování obojživelníků. Při příliš intenzivním rybářském hospodaření se však některé z nich stávají pro obojživelníky nevhodné a jejich populace postupně mizí. Mezi obojživelníky vyskytující se v okolí patří ropucha obecná, skokan hnědý, skokan zelený, ale i druhy vzácnější, jako je kuňka obecná a čolek obecný. V okolních rybnících převažuje chov kapra obecného. Z plavů je hojná užovka obojková. Vodní ptactvo je zastoupeno

ropucha obecná

nevelkým počtem druhů. Běžně zde hnízdí kachna divoká, lyska černá, někdy se objeví labuť velká. Pravidelným návštěvníkem vodních ploch je volavka popelavá. Většinou ne příliš rozsáhlé porosty rákosu jsou oživeny zástupcem pěvců, rákosníkem obecným. V období jarního či podzimního tahu se můžeme vzácně setkat s kormoránem velkým nebo lze zahlédnout protahující husy divoké.

čolek obecný

rak bahenní

Potravu si zde hledá netopýr vodní.

Z bezobratlých živočichů vázaných na toto prostředí nás zaujmou v okolí vod rychle létající šídlo modré, vážka rudá, pomalejší a drobnější šídélko či motýlice obecná. Přimo na vodní prostředí jsou vázané např. drobné perločky a buchanky, plž plovatka nadmutá, brouk potápník vroubený, ve vodě se vyvíjí řada larev dalšího hmyzu. Na vodních rostlinách žije drobný žahavec nezmar hnědý. Živočichy dna jsou spleštle blátivá, pijavka koňská, rak bahenní, stále vzácnější škeble rybníční. Po hladině se dokáže pohybovat bruslařka obecná, pavouk slíďák mokřadní. V okolí vod nás může obtěžovat komár pisklavý a ovád hovézí.

Lidská sídla, zahrady a parky

Člověkem vytvořená prostředí zejména na území města se zahradami a parkovou zelení, jsou obývána řadou běžných druhů vázaných na tento typ prostředí. Některé se odvažují až do lidských sídel za potravou jako např. kuna skalní, nalézající útočiště na půdách. Jiné druhy si budují v lidském obydlí či bezprostřední blízkosti svá hnízdiště, patří mezi ně ptáci jako jiříčka obecná, vlaštovka obecná, rorýs obecný, rehek domácí, dokonce i poštolka obecná.

jezek východní

páskovka keřová

Zahrady jsou pro živočichy prostředím plným vhodných úkrytů a potravy. Řada z nich patří mezi druhy hodující na ovocných stromech a zelenině. Jsou to např. mšice, květopas jablonový, obaleč jablečný, blýskáček řepkový, bělásek zelný a poslední dobou velmi rozšířený nepůvodní hnědý plž - plzák španělský. Existuje i řada druhů, které jsou člověku naopak nápomocny, např. škvor obecný, slunéčko sedmitečné, zlatoočka, všichni se totiž živí mšicemi, nebo lumek kladoucí vajíčka do housenek, dravá stonožka škorová a střevlík zahradní.

Nenápadným způsobem života ve sklepích a na vlhkých místech zahrad žije suchozemský koryš stínka zední. Pro kamenité zidky je typická páskovka keřová nebo drobný pavouk skákavka pruhovaná. Na podzim saje šťávy z přezrálého ovoce babočka admirál, dlouhoozobka svízelová zase za letu saje nektar z květů.

Z obratlovců jsou to ropucha obecná, ještěrka obecná, užovka hladká, jezek východní, někteří netopýři.

babočka admirál